

Kırsal Turizm ve Kırsal Kalkınma Yayınlarının VOSviewer ile Bibliyometrik Analizi

Bibliometric Analysis of Tourism and Rural Development Publications with VOSviewer

Utku ONGUN¹

Öz

Kırsal turizm kırsal kalkınmada kullanılan temel araçlarından biridir. Kırsal turizm ve kırsal kalkınma kavramları büyük ölçüde birbirleriyle ilişkilidir ve birbirlerini tamamlar. Bu iki kavramın birbiri ile ilişkili olmasından dolayı, çalışmada kırsal turizm ve kırsal kalkınma kavramları üzerinde durulmuştur. Bu çalışmada, 1994-2023 yılları arasında kırsal turizm ve kırsal kalkınma kavramı ile ilgili turizm alanında kaleme alınmış yayınlar çeşitli kriterler çerçevesinde değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda 15 Temmuz 2023 tarihinde Web of Science veri tabanından bilimsel dâhil etme ve hariç tutma ölçütleri kullanılarak erişim sağlanan 295 adet yayın nitel araştırma yöntemleri içerisinde yer alan doküman inceleme tekniği kullanılmıştır. Kırsal turizm ve kırsal kalkınma anahtar kelimeleriyle ulaşılan yayınların her biri bir dokümandır. Veriler, Excel, Paintmaps ve VOSviewer 1.6.19 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Bulgulara göre; kırsal turizm ve kırsal kalkınma ile ilgili turizm alanındaki çalışmaların son yıllarda arttığı, araştırmacılar tarafından konunun sıklıkla kaleme alındığı, yüksek etkiye sahip dergilerde yayınlandığı ve ağırlıklı olarak kırsal turizm ve kırsal kalkınma anahtar kelimelerin kullanıldığı tespit edilmiştir. Ulaşılan çalışmaların çoğunun makale türünde olduğu, diğerlerin ise, bildiri, derleme, kitap bölümü ve erken görünüm dokümanlar olduğu saptanmıştır. En fazla katkı sağlayan araştırmacılar Sharpley, Lane, Saxena, Hall, Kastenholz, Bramwell, Fleischer Cawley ve Getz'dir. Ayrıca bu konuya destek sağlayan 61 ülke arasında: İspanya, Romanya, Çin, İtalya, Sırbistan, Amerika, Portekiz, Kanada, Rusya, Türkiye ve İngiltere kırsal turizm ve kırsal kalkınma ile ilgili en fazla yayına sahip ülkeler olduğu tespit edilmiştir. En çok katkı sağlayan kurumlar ise University of Novi Sad, Universidad de Extremadura, University of Craiova, Bucharest University of Economic Studies, Universidad de Cordoba, Universidade de Aveiro ve University of Belgrade gelmektedir. Çalışma, ulusal yazında kırsal turizm ve kırsal kalkınma ile ilgili turizm çalışmalarını ağ analizi ile kapsamlı bir şekilde inceleyen ve görsel olarak haritalandıran ilk girişimlerden biridir. Çalışmanın sonunda teorik ve pratik olarak öneriler sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bibliyometrik, kırsal kalkınma, kırsal turizm, turizm, VOSviewer.

JEL Kodları: L83, R11

Abstract

Rural tourism is one of the main instruments used for rural development. Rural tourism and development are highly interdependent and complement each other. As these two concepts are interrelated, this study focuses on the concepts of rural tourism and rural development. Therefore, this study aims to evaluate publications written in the field of tourism related to the concept of rural tourism and rural development between 1994-2023 within the framework of various criteria. For this purpose, 295 publications accessed from the Web of Science database on July 15, 2023, using particular inclusion and exclusion criteria, were collected using a document review technique, which is a qualitative research method. Each of the publications accessed with the keywords rural tourism and rural development was considered a document. Data were analyzed using Excel, Paintmaps, and VOSviewer 1.6.19 program. According to the findings, studies on rural tourism and rural development in the field of tourism have increased in recent years, the subject has been frequently written by researchers and published in journals with high impact, and the keywords rural tourism and rural development are predominantly used. Most of the studies were of the type of article, while the others were papers, reviews, book chapters, and early view documents. The most contributing researchers are Sharpley, Lane, Saxena, Hall, Kastenholz, Bramwell, Fleischer Cawley, and Getz. Among the 61 countries that supported this issue, Spain, Romania, China, Italy, Serbia, America, Portugal, Canada, Russia, Turkey, and England they had the highest number of publications on rural tourism and rural development. The institutions with the highest contributions were the University of Novi Sad, Universidad de Extremadura, University of Craiova, Bucharest University of Economic Studies, Universidad de Cordoba, Universidade de Aveiro, and the University of Belgrade. This study is one of the first attempts in national literature to comprehensively examine and visually map tourism studies related to rural tourism and development using network analysis. Finally, theoretical and practical suggestions are presented.

Keywords: Bibliometric, rural development, rural tourism, tourism, WOSviewer.

Jel Codes: L83, R11

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, Burdur.

utkuongun@mehmetakif.edu.tr

ORCID: 0000-0002-0722-6382

Geliş / Submitted: 1/08/2023

Düzeltilme / Revised: 19/08/2023

Kabul / Accepted: 5/09/2023

Yayın / Published: 15/09/2023

Atıf / Citation: Ongun, U. (2023). Kırsal Turizm ve Kırsal Kalkınma Yayınlarının VOSviewer ile Bibliyometrik Analizi, Journal of Tourism Intelligence and Smartness, 6(2), 79-97.

<http://doi.org/10.58636/jtis.1335826>

Giriş

Kırsal turizm yeni bir kavram değildir (OECD, 1994; Aydın, 2012). Bu turizm türü, 1970'lerin sonlarında ve 1980'lerin başında dünya genelinde ortaya çıkan (Lane vd., 2022) ve II. Dünya Savaşı'ndan sonra güçlü bir biçimde gelişen yeni bir turizm çeşididir (Tang, 2017). Kırsal turizm, İngiltere'de doğaya dönüş ile başlamış ve Avrupa'nın sanayileşmiş ülkelerine yayılmıştır (Çeken vd., 2012). Kırsal turizm daha sonra Avrupa'nın kırsal alanlarındaki sorunların çözümünde, bir kalkınma aracı olarak kullanılmıştır (Emekli vd., 2007). Kırsal turizm ve kırsal kalkınma büyük ölçüde birbirlerine bağımlı ve birbirlerini tamamlayan kavramlardır (Singhania vd., 2022).

Son yıllarda yaşanan krizler nedeniyle, özellikle gelişmekte olan ülkelerde, kırsal alanlar ve kırsal yaşam bir değişim geçirmiştir. Geleneksel tarım ve kırsal kültür, kentleşme ve modernleşme yoluyla yok olmaya başlamış ya da asimilasyona uğramıştır (Gao ve Wu, 2017). Bu yok oluş, kırsal alanlardaki balıkçılık, ormancılık, çiftçilik ve tarım gibi geleneksel endüstrilerin tükenme noktasıyla karşı karşıya kalmasına sebep olmuştur. İşte bu noktada turizm, insanların yaşam standartlarını yükseltmek ve yeni iş olanakları yaratabilir bir sektör haline gelmiştir (Fleischer ve Felsenstein, 2000; Hill 1993; Sharpley vd., 1997; MacDonald ve Jolliffe, 2003). Kırsal turizme dayalı kalkınma sayesinde kırsal alanlarda balıkçılık, ormancılık, çiftçilik ve tarımla geçinen insanlara ikincil bir gelir kaynağı sağlar (Çeken vd., 2007). Geliri artan yöre insanının kente olan göçü ortadan kalkar ve doğal çevrenin ve kırsal çevrenin denetimsiz kalması da önlenmiş olur (Demircioğlu, 1993).

Kırsal alanlar çekici ve huzurlu ortamlara sahip olmalarından dolayı, yerel değerleri koruyan ve doğrudan yerel halka fayda sağlayan, birer turizm destinasyonu haline dönüşebilirler (Keane, 1992'den akt., Singhania vd., 2022). Gelişmekte olan ülkelerde, yaklaşık 3.3 milyar insan ve bunların %90'ı kırsal alanlarda yaşadığı (Dasgupta vd., 2014) göz önüne alındığında kırsal turizm kırsal alanlar için daha fazla önem arz etmektedir.

Kırsal kalkınma aracı olarak turizm, son derece rekabetçi olan mevcut piyasa mekanizmalarına uyum sağlamak zorundadır (Park ve Yoon, 2009). Kırsal kalkınma, kırsal alanların sorunlarını ve zorluklarını ele alırken, toplum dahil tüm paydaşları ön planda tutan, sosyo-ekonomik açıdan yoksul insanların yaşam standartlarını kolaylaştırmayı amaçlayan bir yaklaşımdır. Kırsal turizm yerel halka gelir ve istihdam olanakları sağlar. Gıda, tekstil, ulaşım ve sigorta gibi pek çok sektör ile doğrudan etkileşim içerisindedir. Ayrıca yerel zanaatları geliştirir ve çarpan etkisiyle ekonomiye katkı sağlar. Mevcut iş olanaklarının devamını sağlar ya da yeni iş olanakları yaratır. Bu sayede gençlerin, büyük şehirlere olan göçünü kısmen önler ya da azaltır (Singhania vd., 2022).

Turizm kırsal alanların kalkınmasına doğrudan ya da dolaylı olarak katkı sağlar ancak bu kalkınmanın sürdürülebilir olması gerekmektedir. Bunu gerçekleştirebilmek için, ekonomik, sosyal ve kültürel yönden uygun olan olumlu politikalar uygulanmalıdır (López-Sanz vd., 2021). Ancak bu politikalar; yöredeki tarihi, doğal, kültürel ve tarımsal kaynakların etkin bir şekilde kullanılmasıyla ilgili olmalıdır (Çeken vd., 2007). İyi yönetilen turizm politikaları, yerel kültürü ve ekosistemi korurken yoksulluğa da çare olmaktadır. Fakat kötü yönetilen turizm politikaları, toplumsal olarak kültürel asimilasyon yoluyla bütünlüğün ve kimliğin kaybına yol açabilmektedir (Baykal, 2021), çevresel olarak da bozulmalara neden olmaktadır.

Sahip olduğu literatür bağlamında akademik/bilimsel veri tabanlarından birisi ve sistematik literatür taraması çalışmalarında güvenilir bir veri tabanı olarak kabul edilen Web of Science veri tabanında (Köseoğlu vd., 2019; Zupic ve Čater, 2015; Uyar vd., 2020) listelenen kırsal turizm ve kırsal kalkınma konulu yayınların bibliyometrik analizle incelenmesinin, alanın geçmişten günümüze gelişimini ortaya çıkarmada önemli bulgular ortaya koyacağını söylemek mümkündür. Bundan dolayı, çalışmanın amacı kırsal turizm ve kırsal kalkınma konusunda yayınlanmış akademik/bilimsel çalışmaların bibliyometrik analizini gerçekleştirmek olarak belirlenmiştir. Literatürde konuyla ilgili bibliyometri temelli çalışmaların sınırlı olduğu dikkate alındığında, kaleme alınan bu çalışmanın alanyazına katkı sağlaması ve kırsal turizm ve kırsal kalkınma konusunda ileriye dönük araştırmalara ışık tutması yazarın beklentileri arasındadır. Çalışmanın izleyen bölümleri şu şekilde yapılandırılmıştır. Kavramsal çerçeve ve literatür başlığı altında, kırsal turizm ve kırsal kalkınma ile ilgili kaleme alınmış önceki çalışmaların bir özeti sunulmuştur ve bibliyometrik analiz hakkında bilgi verilmiştir. Yöntem başlığı altında, araştırmada yararlanılan veriler, veri temini, verilerin analize hazır hale getirilme süreci ve verilerin analizi konularında bilgi verilmiştir. Bulgular bölümünde, araştırmada kullanılan verilerin analizi ve neticesinde elde edilen bulgular detaylı olarak aktarılmıştır. Sonuç ve öneriler başlığı altında araştırma bulguları mukayeseli biçimde değerlendirilmiş, çalışmanın ilgili yazına katkıları tartışılmış ve ileriye yönelik çalışmalar için araştırmacılara öneriler sunulmuştur.

Kavramsal Çerçeve ve Literatür Özeti

Tablo 1’de 1994-2023 yılları arasında kırsal turizm ve kırsal kalkınma anahtar kelimeleri ile turizm alanında kaleme alınan çalışmaların en fazla atıf alan (makale adı, araştırmacı(lar), yıl, dergi adı ve atıf sayısı) ilk 10 yayın yer almaktadır.

Tablo 1. En Çok Atıf Alan Araştırmacı(lar)

Sıra	Makale Adı	Araştırmacı(lar), Yıl	Dergi Adı	Atıf Sayısı
1	<i>"Rural tourism and the challenge of tourism diversification: the case of Cyprus"</i>	Sharpley, R. (2002)	Tourism Management	310
2	<i>"Tourism, farming and diversification: An attitudinal study"</i>	Sharpley, R. ve Vass, A. (2006)	Tourism Management	212
3	<i>"Revitalizing traditional villages through rural tourism: A case study of Yuanjia Village, Shaanxi Province, China"</i>	Gao, J. ve Wu, B.H. (2017)	Tourism Management	211
4	<i>"Cultural rural tourism-Evidence from Canada"</i>	MacDonald, R. ve Jolliffe, L. (2003)	Annals of Tourism Research	202
5	<i>"Integrated rural tourism: Concepts and practice"</i>	Cawley, M. ve Gillmor, D., A. (2008)	Annals of Tourism Research	197
6	<i>"Food tourism, niche markets and products in rural tourism: combining the intimacy model and the experience economy as a rural development strategy"</i>	Sidali, K. L vd., (2015).	Journal of Sustainable Tourism	165
7	<i>"Conceptualizing Integrated Rural Tourism"</i>	Saxena vd., (2007)	Tourism Geographies	162
8	<i>"Support for rural tourism - Does it make a difference?"</i>	Fleischer, A. ve Felsenstein, D. (2008)	Annals of Tourism Research	152
9	<i>"Integrated rural tourism - A border case study"</i>	Saxena, G. ve Ilbery, B. (2008)	Annals of Tourism Research	132
10	<i>"Effects of rural revitalization on rural tourism"</i>	Yang, J. vd., (2021)	Journal of Hospitality and Tourism Management	110

*15 Temmuz 2023 tarihi itibarıyla

Tablo 1 incelendiğinde Sharpley (2002) yılındaki "rural tourism and the challenge of tourism diversification: the case of Cyprus" başlıklı çalışması 310 atıf ile impact faktörü 12.879 olan Tourism Management dergisinde yayınlanan çalışmadır. En çok atıf alan yayınlar arasındaki ilk on yayının ilk üç sırasındakiler Tourism Management dergisinde yayınlanmıştır. İlk üç yayın Sharpley’in (2002) yılındaki çalışma 310 atıf, Sharpley ve Vass’ın (2006) yılında yapmış oldukları çalışma 212 atıf ve Gao ve Wu’nun (2017) yılında yapmış oldukları çalışma ise 211 atıf almıştır. Impact faktörü 12.853 olan Annals of Tourism Research dergisinde ilk on sırada en fazla atıf alan dört makale yayınlanmıştır. Annals of Tourism Research dergisinde yayınlanan makaleler, MacDonald ve Jolliffe (2003) yılındaki çalışma 202 atıf, Cawley ve Gillmor (2008) yılındaki çalışma 197 atıf, Fleischer ve Felsenstein (2000) yılındaki çalışma 152 atıf ve Saxena vd. (2007) yılında yaptıkları çalışma ise 132 atıf almıştır. Sidali vd. (2015) yılındaki çalışma, Saxena vd. (2008) yılındaki çalışma ve Yang vd. (2021) yılında yaptıkları çalışmalar da sırasıyla 165, 162 ve 110 atıf almıştır.

Tablo 1’deki ilk çalışma; kırsal turizm ve turizmin çeşitlendirilmesindeki zorlukların Kıbrıs örneği ile kaleme alınan ve 310 adet atıf alan bir çalışmasıdır. Bu çalışmada kırsal turizm girişimcilerin karşılaştıkları sorunları ve başarıları sınırlayan engeller üzerinde durulmuştur. Kırsal turizm sosyo-ekonomik kalkınmanın etkili ve ileriye dönük bir yolu olduğu vurgulanmıştır (Sharpley, 2002). İkinci en fazla atıf alan çalışma; özellikle Avrupa’da bir geleneğe sahip olan çiftlik turizminin araştırmacılar tarafından ihmal edilen yönleri ele almıştır. Araştırmacılar çiftlik turizminin çeşitlendirilmesi gibi belli konuları ele almalarına rağmen pazarlama, finansal veya çeşitlenen çiftlik sahiplerinin tutumları üzerine çok az araştırma yapmışlardır. Yapılan çalışmada çiftçilerin yaptıkları çiftlik/çiftçilik işi arasında bir ayırım sürdürmek için yaygın bir istek olduğu tespit edilmiş ve sorunun çiftlik çeşitlendirilmesinden ziyade istihdam sorunu olduğunu öne sürülmüştür. Çiftlik turizmini destekleyen kamu kurumlarının katkıları yeniden değerlendirilmesi sonucuna varılmıştır (Sharpley ve Vass, 2006). Sürdürülebilir ve bütüncü kırsal turizme dayalı geleneksel bir köy modeli; kırsal turizm, kırsal kalkınma ve yoksulluğun azaltılması için kilit bir rol oynamaktadır (Gao ve Wu, 2017).

Kırsal turizmin gelişiminde, kırsal alanlardaki benzersiz ve iyi korunmuş olan kültür, önemli bir varlık olabilir (MacDonald ve Jolliffe, 2003). Başka bir çalışmada ise, ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel kaynakların dikkate alan entegre bir kırsal turizm modelini keşfetmek için geliştirildiği sonucuna ulaşmıştır (Cawley ve Gillmor, 2008). Ayrıca bu çalışmaların genelinde farklı paydaşların rollerini ve turizm ile peyzaj, yemek ve kültür gibi farklı turizm ürünleri arasındaki bağlantıların geliştirilmesi yönünde vurgu yapılmıştır. Bu turizm ürünlerinin, kırsal turizmi sürdürülebilir bir şekilde geliştirilebilecek kırsal bölgelerin değerli varlıkları olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Cawley ve Gillmor, 2008; Saxena ve Ilbery, 2008; Saxena vd., 2007; Sidali vd., 2015; Gao ve Wu, 2017; MacDonald ve Jolliffe, 2003).

Yang vd. (2021) yaptıkları çalışma ise, kırsal canlandırma stratejisinin Çin'deki ekonomik kalkınma ve büyüme açısından kentsel olmayan topluluklar için faydalı olduğunu desteklemektedir. Yerel yönetimin yerel ekonomiyi geliştirmek, istihdamı arttırmak ve kırsal turizm faaliyetlerini geliştirmek için turizmle ilgili kalkınma projeleri uygulaması gerektiğini önerilmiştir.

Ulusal literatürde son yıllarda turizm konulu VOSviewer ile bibliyometrik haritalama çalışmalarına rastlanmıştır. Bunlar; turizm ve covid-19 (Ersoy, 2022; Çavuşgil Köse, 2020), kültürel miras ve dijitalleşme (Çuhadar vd., 2022; Bozkurt vd., 2022), turizmde dijitalleşme ve verimlilik (Buladi Çubukcu ve Topçuoğlu, 2023), turizm ve suç (Alp ve Çevik Ünlü, 2019), sağlık turizmi (Kazak ve Kazak, 2023), turizm ve çocuk (Şahin ve Akova, 2023), turizm ve festivaller (Akgöl ve Ayazlar, 2021), şarap turizmi (Okumuş vd., 2018; Yılmaz ve Şahin Yılmaz, 2023), gençlik turizmi (Özay ve Köroğlu, 2022), kültür ve turizm (Dönbak, 2020), turizm coğrafyası (Güney ve Somuncu, 2020) ve turizm hizmet robotları (Tekeli vd., 2022) gibi konulardaki araştırmalardır.

Bibliyometrik Analiz

Bibliyometri bilimsel yayınların başlıklarını, anahtar kelimelerini, yazarlarını, atıflarını inceleyen bir tekniktir. Bu teknik vasıtasıyla alanın öne çıkan konularını ve gelecek araştırmalarda üzerinde durulabilecek konuları belirlenebilmektedir. Bibliyometrik haritalama bilimsel çalışmaların analiz edilmesi ve görselleştirilmesi temelli bir analiz tekniğidir (Gupta, 2021'den akt., Aslan, 2022a). Bir bilim dalına ait hazırlanmış kitap, makale, araştırma, tez ve benzeri çalışmaların verilerini dikkate alarak yapılan araştırmalar bibliyometrik çalışmalardır (Kozak, 2001).

Bibliyometrik çalışmalar, akademik literatürün üretkenliğini, büyümesini ve etkisini değerlendiren nicel bir yöntem olup tüm disiplinlere uygulanabilen (Andres, 2009; Yang and Xiu, 2023) ve bir disipline ait yapının ortaya koyulmasını sağlayan çalışmalardır (Arslan, 2022b). Bibliyometrik çalışmalarda belgelerin ya da yayınların belirli özellikleri analiz edilerek bilimsel iletişime ilişkin çeşitli bulgular elde edilmektedir (Al ve Coştur, 2007). İlk olarak bibliyometrik bir çalışma, belirli konular ve yapılar hakkında mevcut literatür hakkında kavramsal ve entelektüel bir biçimde bilgi sağlar (Singhania vd., 2022). Başka bir ifadeyle; yazar, konu, atıf yapılan yazar, atıf yapılan kaynaklar gibi verilerin istatistiksel olarak incelenmesi ve elde edilen istatistiksel sonuçlar ışığında belirli bir disipline ait genel yapının ortaya konulmasını sağlar (Bozkurt ve Çetin, 2016). Bibliyometrik araştırmalar ile bir ülkenin bilimsel yayın politikası değerlendirilebileceği gibi, araştırmacıların ya da kurumların yayın performanslarını da ölçme olanağı sağlanır. Ayrıca gelecekteki durumlara uluslararası alan indekslerine yönelik saptamaların yapılabilmesinin önünü açar (Şakar ve Cerit, 2013).

Bibliyometrik analizlerde incelenen çalışmalara, Web of Science, Scopus, Dimensions, Google Akademik, Lens ve PubMed gibi dizin ve veri tabanlarından erişilmektedir (Moral Munoz vd., 2020). Bu tip bibliyometrik analizlerde kullanılan verilerin temin edildiği veri tabanının konuyu temsil edecek bir literatüre sahip olması önem kazanmaktadır. Bu noktada ilgili yazın bağlamında önemli veri kaynaklarından biri Web of Science veri tabanıdır (Aghaei Chadegani vd., 2013). VOSviewer, Web of Science veri tabanından bibliyometrik verileri analiz etmek ve görselleştirmek için ücretsiz olarak kullanılabilen bir araçtır (van Eck ve Waltman, 2010). Kelime eş-bulunma analizi ve eş-yazarlılık analizlerinin yanı sıra (van Eck ve Waltman 2007) ağ verilerine dayalı haritalar oluşturmak, bu haritaları görselleştirmek ve keşfetmek amacıyla bir yazılım olan VOSviewer (van Eck ve Waltman, 2022), alıntı ağlarının, ortak yazarlık modellerinin ve diğer bibliyometrik bilgilerin keşfedilmesine olanak tanır (Arslan, 2022a). VOSviewer, bibliyometrik veri setleri içinde oluşturduğu belirlenen parametrelere bağlı olarak küme ve kümeler arasında bağlantıları ile ağ, yoğunluk ve eğilim haritaları oluşturmaktadır (Güney ve Somuncu, 2020). VOSviewer yazılımının avantajı görsel sunumu yüksek kalitede sunmasıdır (Sinkovics, 2016; Alp ve Çevik Ünlü, 2019; Akgöl ve Ayazlar, 2021).

VOSviewer verilerin hızlı bir şekilde incelenmesi ve görsel olarak haritalandırılmasına olanak sağlar (Yılmaz ve Şahin Yılmaz, 2023). Buradaki dairelerin büyüklüğü ve etiketin yazı tipi, oluşum sayısının

büyükliğini yani kaç defa tekrar ettiğini ifade etmektedir. Renkler ise kümeleri temsil etmektedir. İki daire arasındaki yakınlık benzerliği ve ilişkinin güçlülüğünü ortaya koymaktadır (Khalil ve Crawford, 2015). Başka bir ifadeyle kavramlar ne sıklıkla kullanılmıştır. Bunun sonucunda ağ haritaları oluşturulmakta ve haritalardaki yuvarlak daireler düğüm olarak ifade edilmektedir. Araştırmalarda sıklık için belirlenen varsayımsal durumun ne olacağı araştırmacının kümelenme ve zaman eğiliminden elde edeceği bulgulara göre denemeler yaparak karar vermesi gerekmektedir (Güney ve Somuncu, 2020).

Tablo 2. VOSviewer Programı Analiz Türleri ve Birimleri

Analiz Türü	Analiz Birimi
Ortak Yazarlık	Yazarlar, Kurumlar, Ülkeler
Ortak Atıf	Atıf Yapılan Referanslar, Kaynaklar, Yazarlar
Bibliyografik Eşleşme	Doküman, Kaynak, Yazar Kurum, Ülke
Kavram Birlikteliği	Anahtar Sözcükler, Özet
Atıf Ağı	Doküman, Kaynak, Yazar, Kurum, Ülke

Bibliyometrik analizin; atıf ağı analizi, bibliyografik eşleştirme, ortak atıf analizi, ortak kavram birlikteliği analizi ve ortak yazar analizi olmak üzere beş farklı çeşidi bulunmaktadır (Zupic ve Čater, 2015). Araştırmacı VOSviewer programında yer alan analiz türleri ile analiz birimlerinin bir arada verildiği Tablo 2'den faydalanarak ağ haritaları oluşturur ve yorumlama yapabilir.

Araştırmanın Yöntemi

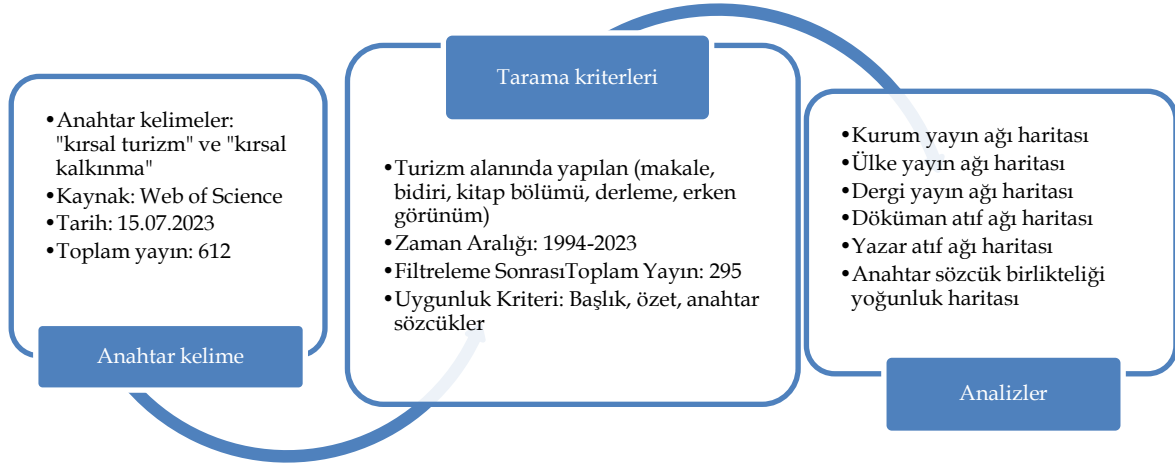
Bu çalışma Web of Science veri tabanında listelenen verilere erişilmiştir. Web of Science farklı disiplinlere ait dokümanlara erişilmesi konusunda araştırmacılara olanak tanıyan dünyaca bilinen veri tabanları arasında ilk sıralarda yer almaktadır (Çuhadar vd., 2021; Çuhadar vd., 2022). Web of Science sayesinde hakemli olan dergi yayınlarına ve bibliyografik bilgilere erişim sağlama olanağı mevcuttur (Fang vd., 2018). Özellikle Web of Science Science; Emerging Sources Citation Index (ESCI), Social Sciences Citation Index (SSCI), Science Citation Index Expanded (SCI-EXPANDED), Conference Proceedings Citation Index-Social Science ve Humanities (CPCI-SSH), Conference Proceedings Citation Index-Science (CPCI-S), Book Citation Index-Social Sciences ve Humanities (BKCI-SSH), Arts ve Humanities Citation Index (A&HCI) gibi bilimsel atıf indekslerini kapsayan bir veri tabanı olması, dünya genelindeki yayınlara ulaşma imkanı sunmaktadır (Goodman ve Deis, 2005). Ayrıca sertifikalı bilgi üreten bir değerlendirme sürecine sahip olması (Ramos-Rodriguez ve Ruiz-Navarro, 2004) ve yüksek etki düzeyine sahip dergileri bünyesinde barındırması nedeniyle (López-Bonilla ve López-Bonilla, 2021) kapsamlı bir veri tabanı olma özelliği taşımaktadır (Yılmaz ve Şahin Yılmaz, 2023). Bu nedenlerden dolayı çalışma kapsamında incelenen yayınların Web of Science veri tabanının tercih edilmesinde etkili olmuştur.

Çalışmanın amacı Web of Science veri tabanında yer alan kırsal turizm ve kırsal kalkınma kavramlarına yönelik dokümanların bibliyometrik özelliklerini incelemek ve bu özelliklere yönelik ağ haritalarını oluşturmaktır. Bu araştırmada cevap aranan sorular şunlardır:

- Web of Science akademik/bilimsel veri tabanında kırsal turizm ve kırsal kalkınma kavramlarına yönelik yapılan yayınların yıllan hangi aralıktadır, en çok hangi yıllarda yayın yapılmıştır ve yıllar itibarıyla atıf sayıları nasıldır?
- Web of Science akademik/bilimsel veri tabanında kırsal turizm ve kırsal kalkınma kavramlarına yönelik yapılan yayınların kategorilerinin dağılımı nelerdir ve bu kategoriler nelerdir?
- Web of Science akademik/bilimsel veri tabanında kırsal turizm ve kırsal kalkınma kavramlarına yönelik yapılan yayınları hangi kurum ya da kuruluşlar tarafından gerçekleştirilmiştir ve ağ grafik haritası nasıldır?
- Web of Science akademik/bilimsel veri tabanında kırsal turizm ve kırsal kalkınma kavramlarına yönelik hangi ülkelerden yayın yapılmıştır ve ülkelerin atıf miktarına göre ağ grafiği nasıldır?
- Web of Science akademik/bilimsel veri tabanında kırsal turizm ve kırsal kalkınma kavramlarına yönelik yapılan yayınların yayın dilleri ve tarandığı indeksler nelerdir?
- Web of Science akademik/bilimsel veri tabanında kırsal turizm ve kırsal kalkınma kavramlarına yönelik yapılan yayınların yer aldığı kaynaklar hangileridir ve bu kaynakların aldıkları atıf miktarına göre dergi yayın ağı haritası nasıldır?

- Web of Science akademik/bilimsel veri tabanında kırsal turizm ve kırsal kalkınma kavramlarına yönelik yapılan yayınların en çok atıf alan yazarlar kimlerdir, dökümanlar hangileridir ve bunların aldıkları atıf miktarına göre doküman atıf ağı haritası ve yazar atıf ağı haritası nasıldır?
- Web of Science akademik/bilimsel veri tabanında kırsal turizm ve kırsal kalkınma kavramlarına yönelik yapılan yayınların yazar anahtar kelimeleri nelerdir ve bu kelimelerin birlikte bulunması durumunun anahtar sözcük birlikteliği haritası nasıldır?

Bu çalışmadaki veriler, 15 Temmuz 2023 tarihinde Web of Science veri tabanında gerçekleştirilen taramalar neticesinde elde edilmiştir. Öncelikle Web of Science Core Collection veri tabanında kırsal turizm ve kırsal kalkınma anahtar sözcüklerinin İngilizceleri olan "rural tourism" ve "rural development" kelimeleri tüm alanlarda taratılmıştır. Tarama sonucunda 612 adet yayına ulaşılmıştır. Bu anahtar kelimeler özet kısımlarında taratılmış ve 227 adet yayına, başlık kısımlarında taratılmış 26 adet yayına, konu kısımlarında taratılmış ve 464 adet yayına ulaşılmıştır. Bu dört ayrı tarama sonuçlarını birlikte taratarak tekrar eden yayınların çıkarılması sonucunda 1993-2023 yılları aralığında, ilk tarama sonucunda elde edilen, 612 adet kırsal turizm ve kırsal kalkınma anahtar kelimelerini içeren yayına ulaşılmıştır. Daha sonra taramada turizm alanı filtreleme yapılmıştır. Filtreleme sonucunda 612 adet yayın içerisinde turizm alanında yapılan kırsal turizm ve kırsal kalkınma ile ilgili 1994-2023 yılları arasındaki 295 yayına ulaşılmıştır. Çalışmayı bibliyometrik olarak incelemek için bu yayınların makale başlığı, özeti, anahtar kelimeleri, atıfları gibi tüm veriler Web of Science veri tabanından indirilmiştir. Araştırmada elde edilen veriler, Excel, Paintmaps ve VOSviewer 1.6.19 programı kullanılarak değerlendirilmiştir. VOSviewer ile verilerin hızlı bir şekilde incelenmesi ve görsel olarak haritalandırılmasına olanak sağlaması nedeniyle tercih edilmiştir. Çalışmanın verileri Web of Science'dan elde edilmiştir. Scopus, TR dizin veya YÖKSİS gibi platformlardaki veriler dışarıda bırakılmıştır. Bu platformlardaki verilerin alınmaması çalışmamızın kısıtlılıklarından birisidir. Çalışma ikincil veri kaynakları kullanılmış olması nedeniyle etik kurul izni almayı gerektirmemektedir.

Diyagram 1. Çalışmanın Akış Diyagramı

Çalışmada gerçekleştirilen analiz süreçlerine ilişkin olarak Singhania vd. (2022) çalışmadan yararlanılarak çalışmanın akış diyagramı oluşturulmuştur (Diyagram 1). Bu çalışma, Singhania vd. (2022) çalışmasından farklı veri setlerini ve farklı analizleri içermektedir. Singhania vd. (2022) çalışmasında Scopus veri tabanından çekilen 225 İngilizce makaleler incelenmiştir. Hem doküman türü hem de yazım dili açısından bir kısıtlama yapılmıştır. Veriler VOSviewer programı vasıtasıyla analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Bu çalışmada ise Web of Science veri tabanındaki verilerden elde edilmiştir. Makale, konferans bildirileri, kitap bölümleri ve diğer yayınlar olmak üzere tüm dillerde yayınlanan 295 doküman analiz edilmiştir. Yani doküman türü ve dil bakımından kısıtlama yapılmamıştır. Ancak Scopus, Dimensions, Google Akademik, Lens, PubMed, TR dizin ve YÖKSİS vb. veri tabanları çalışmaya dahil edilmediğinden bir kısıtlılık söz konusudur. Çalışma, ulusal yazında kırsal turizm ve kırsal kalkınma ile ilgili turizm çalışmalarını ağ analizi ile kapsamlı bir şekilde inceleyen ve görsel olarak haritalandıran ilk girişimlerden biri olması nedeniyle önemlidir.

Bulgular

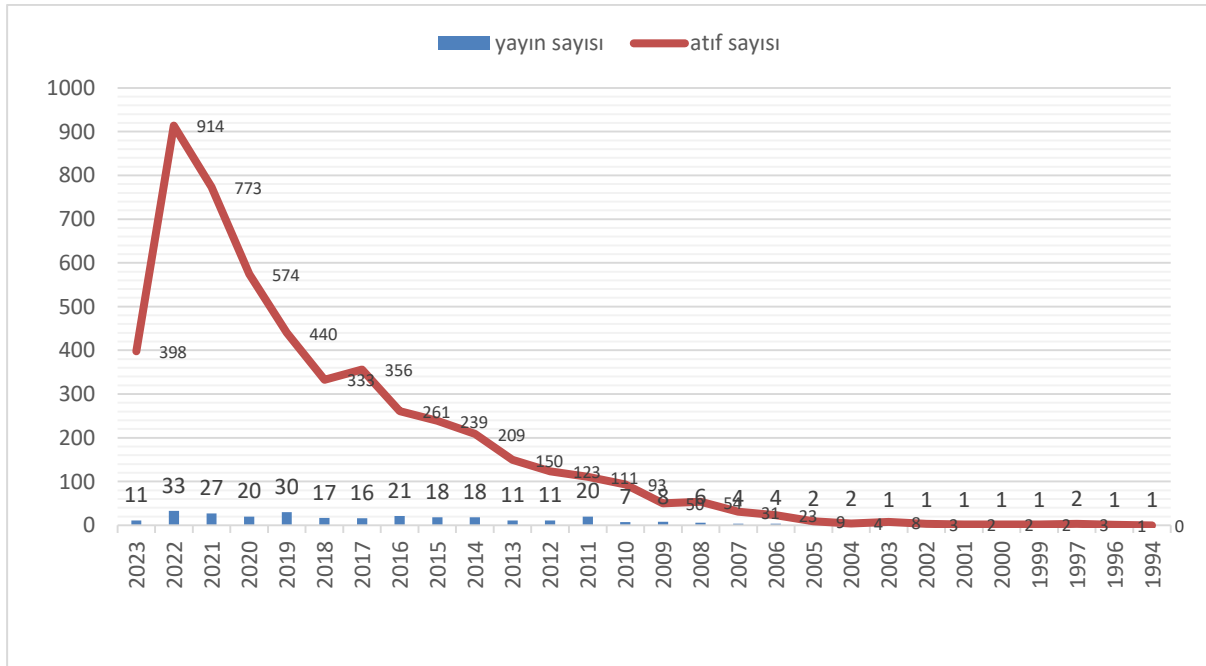
Çalışma kapsamında incelenen Web of Science akademik/bilimsel veri tabanında yer alan kırsal turizm ve kırsal kalkınma anahtar kelimeleri ile turizm alanında kaleme alınan çalışmaların yıllara göre dağılımları ve almış oldukları atıf sayıları Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Yayınların Yıllara Göre Dağılımı, Yüzde Oranları ve Atıf Sayısı (1992-2023*)

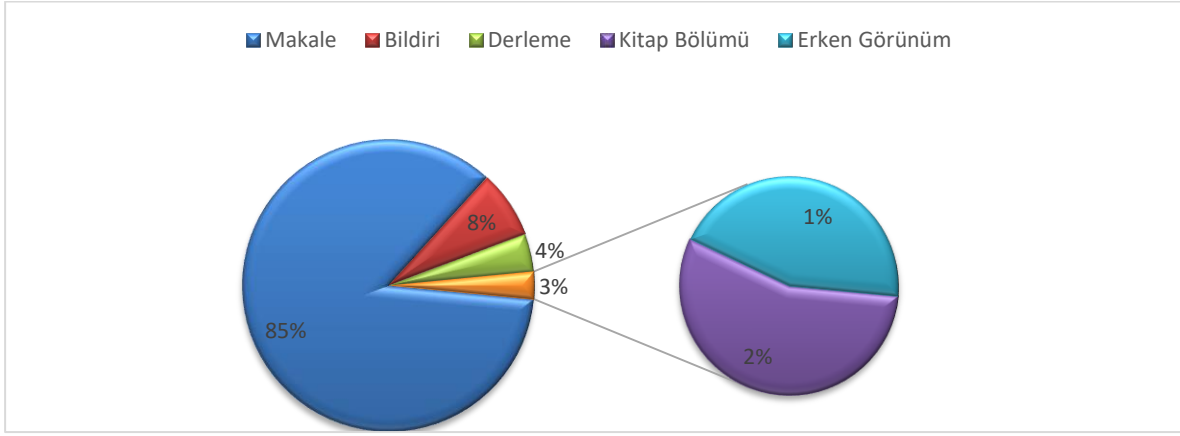
Yıl	Yayın Sayısı	Yüzde (%)	Atıf Sayısı	Yıl	Yayın Sayısı	Yüzde (%)	Atıf Sayısı
2023	11	3.73	398	2008	6	2.03	54
2022	33	11.19	914	2007	4	1.36	31
2021	27	9.15	773	2006	4	1.36	23
2020	20	6.78	574	2005	2	0.68	9
2019	30	10.17	440	2004	2	0.68	4
2018	17	5.76	333	2003	1	0.34	8
2017	16	5.42	356	2002	1	0.34	3
2016	21	7.12	261	2001	1	0.34	2
2015	18	6.10	239	2000	1	0.34	2
2014	18	6.10	209	1999	1	0.34	2
2013	11	3.73	150	1998	0	0	0
2012	11	3.73	123	1997	2	0.68	3
2011	20	6.78	111	1996	1	0.34	1
2010	7	2.37	93	1995	0	0	0
2009	8	2.71	50	1994	1	0.34	0

*15 Temmuz 2023 tarihi itibarıyla

Tablo 4. Yayınların Yıllara Göre Dağılımı ve Atıf Miktarları

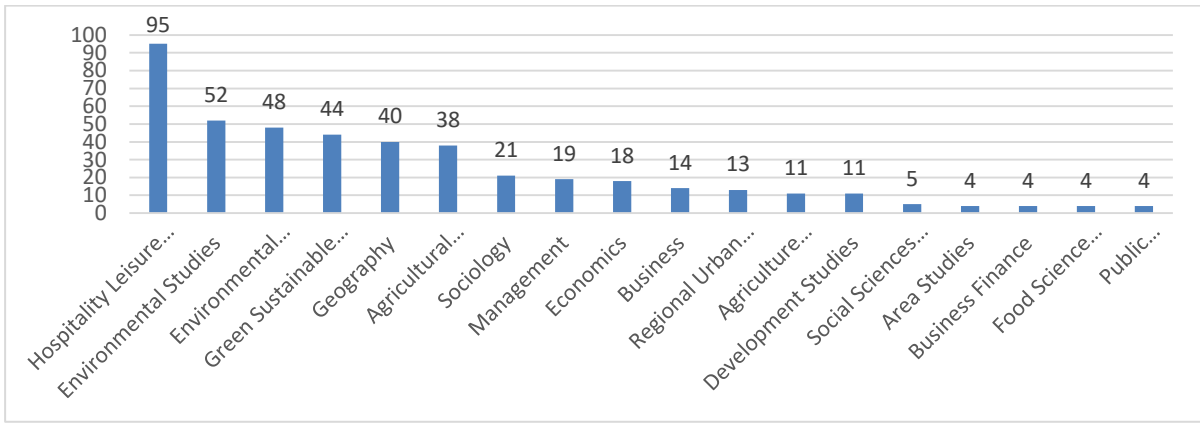
Tablo 3 ve Tablo 4 incelendiğinde, kırsal turizm ve kırsal kalkınma anahtar kelimeleri ile turizm alanında ilk çalışmanın 1994 yılında yayınlandığı görülmektedir. Konuyla ilgili ilk olarak 1994 yılında kaleme alınan bir (%0,34) çalışmanın ardından 2011 yılına kadar 10 yayının altında kalmıştır. Yayın sayısının azlığına bağlı olarak o yıllarda atıf sayıları da düşük kalmıştır. Yayınlar 2005 yılından sonraki yıldaki yayın sayısındaki artış atıf sayısında büyük bir artışa neden olmuştur. Ancak yayın sayısında 2011 ve 2012 yıllarında büyük bir azalma olmuştur. Ancak bu azalmaya rağmen atıf sayılarında artışı devam etmiştir. Ancak daha sonraki bazı yıllarda örneğin: sırasıyla 2012-2013-2017-2018 ve 2020 yıllarında yayın sayısında önemli azalışlar tespit edilmiştir. Ancak 2018 yılı hariç diğer yıllarda atıf sayılarında sürekli bir artış gerçekleşmiştir. 2022 yılında en yüksek sayı olan 33 yayın (%11.19) sayısına ulaşmış, ayrıca 1994 ve 2023 yılları arasında en yüksek atıf sayısı olan 914’e, 2022 yılında ulaşılmıştır. Veriler değerlendirildiğinde, son yıllarda kırsal turizm ve kırsal kalkınma anahtar kelimeli turizme yönelik çalışmaların arttığı tespit edilmiştir. Ülkeler son yıllarda kırsal turizme ve kırsal kalkınmaya yönelik plan, program ve teşvikleri arttırmaktadırlar (Kuter ve Ünal, 2013). Bunun bir sonucu olarak da gelecek yıllarda akademik yayınların da artacağı beklenilmektedir.

Şekil 1. Yayın Türü

Konuyla ilgili kaleme alınan çalışmaların döküman türleri incelediğinde (Grafik 1) 295 yayının %85'i makale, %8'i bildiri, %4'ü derleme, %2'si kitap bölümü ve %1'i ise erken görünüm, türünden yayımlar olduğu görülmektedir. Kırsal turizm ve kırsal kalkınma anahtar kelimeleri ile turizmle alakalı çalışmaların büyük çoğunluğunun makale türü yayımlar olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 5. Çalışmaya Yönelik Yayınların Web of Science Kategorisi

Tablo 5'te yer alan çalışmaya yönelik web of science kategorisinde yer alan grafik sunulmuştur. Bu kategoride, konaklama eğlence spor turizm (95 yayın), çevre çalışmaları (52 yayın), çevre bilimleri (48 yayın), yeşil sürdürülebilir bilim teknolojisi (44 yayın), coğrafya (40 yayın), tarım ekonomisi politikası (38 yayın), sosyoloji (21 yayın), yönetim (19 yayın), ekonomi (18 yayın) ve işletme (14 yayın)'dir. Çalışma kapsamında incelenen yayınların Web of Science veri tabanı tarafından belirlenen kategorilere göre ilk on kategori sıralaması Tablo 6'da verilmiştir.

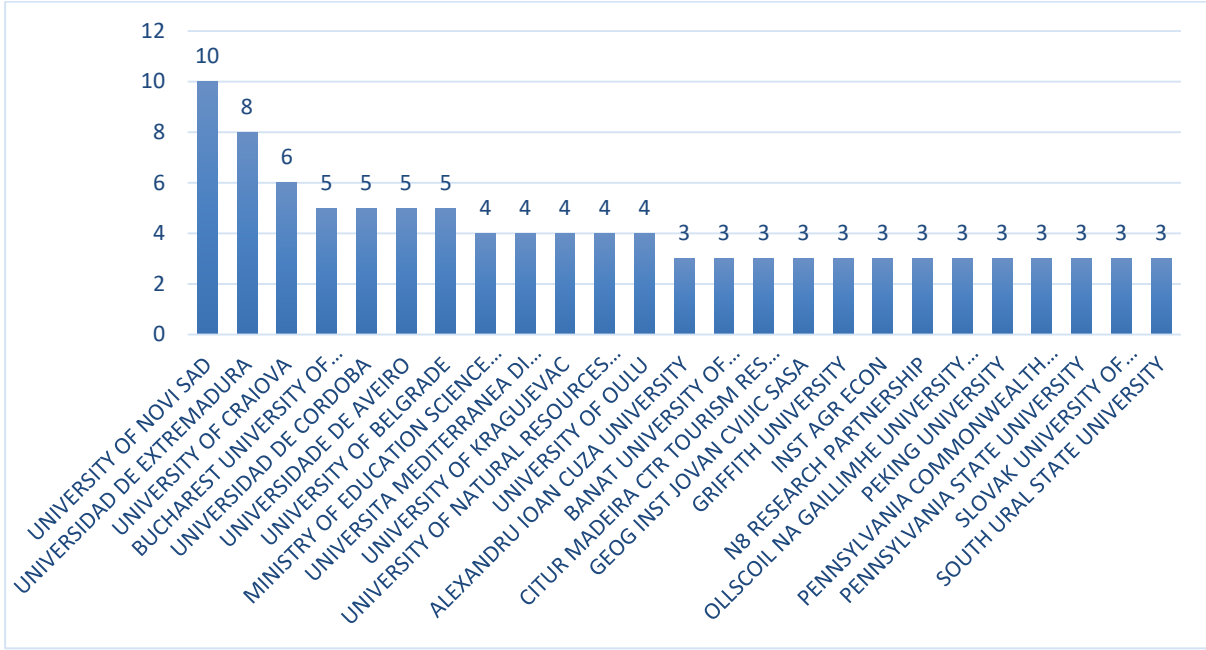
Tablo 6. Yayınların Web of Science Kategorisi Dağılımı (İlk 10 Kategori)

Kategori	Sayı	Yüzde (%)**
Konaklama Eğlence Spor turizm (Hospitality Leisure Sport Tourism)	95	32.20
Çevre Çalışmaları (Environmental Studies)	52	17.63
Çevre Bilimleri (Environmental Sciences)	48	16.27
Yeşil Sürdürülebilir Bilim Teknolojisi (Green Sustainable Science Technology)	44	14.92
Coğrafya (Geography)	40	13.56
Tarım Ekonomisi Politikası (Agricultural Economics Policy)	38	12.88
Sosyoloji (Sociology)	21	7.12
Yönetim (Management)	19	6.44
Ekonomi (Economics)	18	6.10
İşletme (Business)	14	4.75

** 295 yayın içerisindeki yüzde oranları verilmiştir.

Tablo 6 incelendiğinde kırsal turizm ve kırsal kalkınma anahtar kelimeli turizm alanındaki yayınlar; ilk on konaklama eğlence spor turizm, çevre çalışmaları, çevre bilimleri, yeşil sürdürülebilir bilim teknolojisi, coğrafya, tarım ekonomisi politikası, sosyoloji, yönetim, ekonomi ve işletme kategorisinde yayınlandığı görülmektedir. Konaklama eğlence spor turizm kategorisinde yayınlanan 95 yayın (%32,20) ile birinci sırada yer almaktadır.

Tablo 7. Çalışma Katkı Sağlayan Kurumlar

Çalışma kapsamında incelenen kırsal turizm ve kırsal kalkınma anahtar kelimeli turizm alanındaki yayınların en fazla yapıldığı kurum bilgileri Tablo 7’de verilmiştir. Tablo 7’ye göre, konuyla ilgili en fazla çalışma %3.39’la (10 yayın) University of Novi Sad kurum gerçekleştirmiştir. İkinci en çok yayın gerçekleştiren üniversite %2.71’le (8 yayın) Universidad de Extremadura, üçüncü en çok yayın gerçekleştiren kurum %2.03’le (5 yayın) University of Craiova kurumdur. Daha sonra %1.70’le (5 yayın) sırasıyla Bucharest University of Economic Studies, Universidad de Cordoba, Universidade de Aveiro ve University of Belgrade gelmektedir. İlk 10’un son üç sırasında ise %1.36’la (4 yayın) Ministry of Education Science of Ukraine, Universita Mediterranea di Reggio Calabria ve University of Kragujevac yer almaktadır.

Şekil 2. Kurum Yayın Ağı Haritası

Çalışma kapsamında incelenen yayınlarda, toplam 380 farklı kurumun yayın yapıldığı belirlenmiştir. Buna göre bir kaynağın yayınladığı çalışma sayısının alt sınırı beş, en az atıf sayısı da beş olarak belirlendi. Sonuçta bu koşulları sağlayan toplam altı kuruma ulaşılmıştır. Şekil 2’de çalışmanın konusyla ilgili yayınlarda, belirli bir kurumla en güçlü şekilde ilişkisi bulunan kurumların haritasına ulaşılmıştır. Sonuçlar altı kaynak, iki küme, 13 bağlantı ve 249 toplam bağlantı gücü ile kırsal turizm ve kırsal kalkınma anahtar kelimeleri ile turizm alanında kaleme alınan yayınların VOSviewer programının kullanıldığı çalışmaların kurum yayın ağı haritası oluşturulmuştur. Bu haritaya göre birinci kümede University of Novi Sad ile University of Belgrade yer alırken ikinci küme de ise, Universidad de Extremadura, University of Craiova, Universidad de Cordoba ve Universidade de Aveiro yer almıştır.

Çalışma kapsamında Web of Science veri tabanında listelenen kırsal turizm ve kırsal kalkınma anahtar kelimeleri ile turizm alanında kaleme alınan en fazla çalışmaları gerçekleştirilen ülkeler incelenmiş, elde edilen bulgulara göre ilk 15 ülkenin dağılımları sırasıyla Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. En Fazla Yayın Yapan İlk 15 Ülke

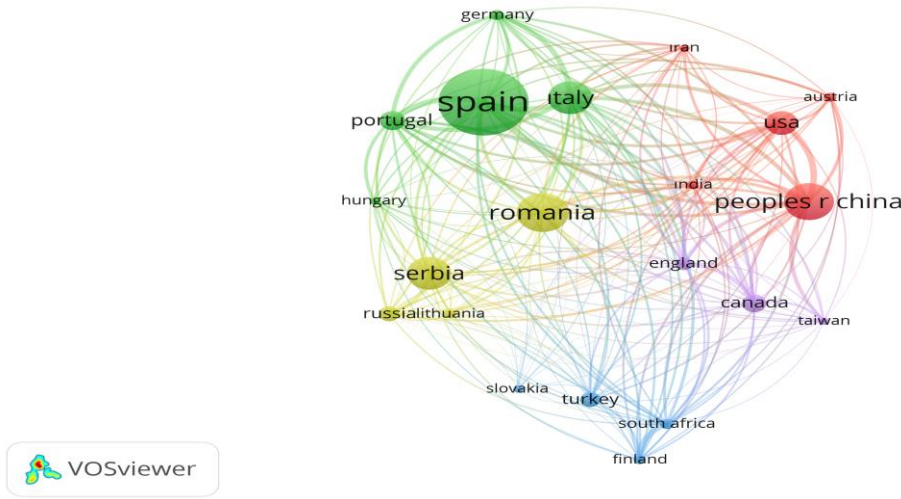
Ülke	Yayın Sayısı	Yüzde (%)
İspanya (Spain)	45	15.25
Romanya (Romania)	26	8.81
Çin (Peoples R China)	25	8.48
İtalya (Italy)	22	7.46
Sırbistan (Serbia)	22	7.46
Amerika (USA)	17	5.76
Portekiz (Portugal)	13	4.41
Kanada (Canada)	12	4.07
İngiltere (England)	10	3.39
Rusya (Russia)	10	3.39
Türkiye (Turkey)	10	3.39
Almanya (Germany)	7	2.37
Güney Afrika (South Africa)	7	2.37
Avusturya (Austria)	6	2.03
Finlandiya (Finland)	6	2.03

Tablo 8 incelendiğinde, İspanya %15,3 (45 yayın) ile ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Romanya %8,8’le (26 yayın) ikinci sırada, Çin %8,5’le (25 yayın) üçüncü sırada, İtalya ve Sırbistan %7,5’le (22 yayın) sırasıyla dördüncü ve beşinci sırada, Amerika %5,8’le (17 yayın) altıncı sırada, Portekiz %4,4’le (13 yayın) yedinci sırada, Kanada %4,1’le (12 yayın) sekizinci sırada, İngiltere, Rusya ve Türkiye %3,4’le (10 yayın) sırasıyla dokuz, on ve on birinci sırada, Almanya ve Güney Afrika %2,4’le (7 yayın) sırasıyla on iki ve on üçüncü sırada Avusturya ve Finlandiya ise %2’le (6 yayın) sırasıyla on dört ve on beşinci sırada yer almaktadır.

Şekil 3. Ülkelere Göre Yayın Sayılarının Dağılımı

Ülkelere göre yayın analizi, kırsal turizm ve kırsal kalkınma anahtar kelimeli turizm alanında en fazla yayın gerçekleştirilen ülkelerin dağılımını göstermektedir. Çalışmalar ile ilgili en fazla katkıda bulunan ülkelerin görselleştirilmesinde Paintmaps.com uygulaması kullanılmıştır ve ülke dağılımları Şekil 3’de gösterilmiştir. Bu bağlamda en fazla yayına sahip ülke olarak İspanya (koyu sarı renk, 45 yayın), Romanya (koyu mavi renk, 26 yayın), Çin (koyu mavi renk, 25 yayın), İtalya (kahve renk, 22 yayın) ve Sırbistan (kahve renk, 22 yayın), Amerika (açık sarı renk, 16 yayın), Türkiye (yeşil renk, 10 yayın), Rusya (yeşil renk, 10 yayın) ve İngiltere (yeşil renk, 9 yayın)’dir.

Şekil 4. Ülke Yayın Ağı Haritası

Çalışmalar ile ilgili yayınlarda 61 farklı ülkeden destek verilmiştir. Ülke yayın ağı haritasında yer alan kaynaklar arasındaki ilişkiye bakıldığında yeşil renkli ülkenin (İspanya) en fazla adı geçen ve diğerleri ile bağlantısı olan geniş bir ağ yapısı sergilediği, yayın sayısı bakımından en yüksek rakamlara sahip olduğu görülmektedir. Çalışma kapsamında en fazla yayın gerçekleştirilen ülkelerin dağılımını gösteren bir diğer analiz de, Şekil 4'deki ülke yayın ağı haritası analizidir. Bu analiz, 61 ülke içerisinde çalışma sayısı en az 30 olan çalışmaların kapsama alınmasıyla uygulanmıştır. En az doküman sayısı beş ve atıf sayısı da beş olma koşulunu sağlayan 21 ülke seçilerek birbirleriyle bağlantılı beş ögeyi içeren bir kümeye ulaşılmıştır. Sonuçlar 21 kaynak, beş küme, 208 bağlantı ve 10390 toplam bağlantı gücü ile kırsal turizm ve kırsal kalkınma anahtar kelimeleri ile turizm alanında en fazla yayın gerçekleştirilen ülkelerin, VOSviewer programının kullanıldığı çalışmaların ülke yayın ağı haritası oluşturulmuştur. Şekil 4'deki ülke yayın ağı haritasına göre en yüksek olan ülkeler: İspanya, Romanya, Çin, İtalya ve Sırbistan şeklinde sıralanmaktadır. Bu ülkeler kırsal turizm ve kırsal kalkınma konularına daha fazla ağırlık verdikleri ve çalışma sayılarıyla da bu durumu gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 9. Çalışmaların Yayın Dili

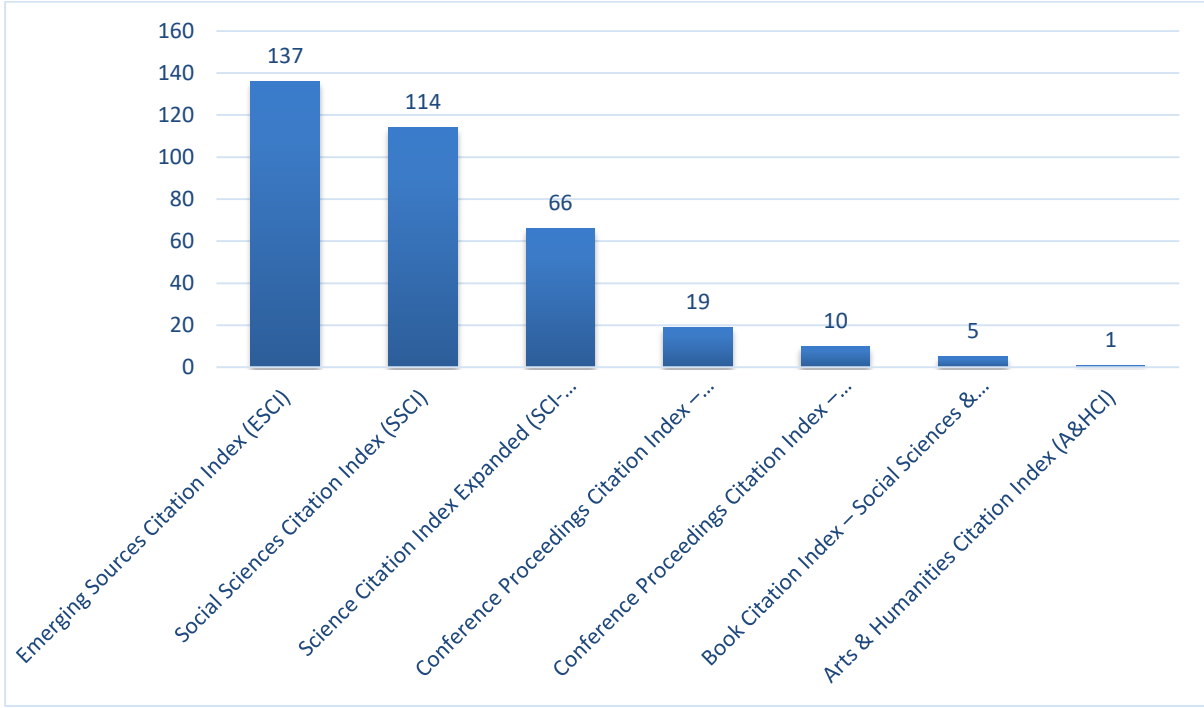
Yayın Dili	Sayı	Yüzde (%)
İngilizce (English)	254	86.102
İspanyolca (Spanish)	35	11.864
Portekizce (Portuguese)	3	1.017
Katalanca (Catalan)	1	0.339
Almanca (German)	1	0.339
Türkçe (Turkish)	1	0.339

Çalışma kapsamında incelenen, Web of Science veri tabanında listelenen kırsal turizm ve kırsal kalkınma anahtar kelimeleri ile turizm alanındaki çalışmaların yayın dili olarak Tablo 9 incelendiğinde, yayınların %86.10 (254 yayın) İngilizce, %11,86'sı (35 yayın) İspanyolca, %1,02'si (üç yayın) Portekizce ve %0,34'ü (bir yayın) ise sırasıyla Katalanca, Almanca ve Türkçe dillerinde kaleme alınmıştır.

Çalışma kapsamında incelenen yayınların tarandığı indeksler bakımından dağılımları Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10. Çalışmaların Tarandığı İndeksler

İndeks	Sayı	Yüzde (%)
Emerging Sources Citation Index (ESCI)	137	46.44
Social Sciences Citation Index (SSCI)	114	38.64
Science Citation Index Expanded (SCI-EXPANDED)	66	22.37
Conference Proceedings Citation Index-Social Science ve Humanities (CPCI-SSH)	19	6.44
Conference Proceedings Citation Index-Science (CPCI-S)	10	3.39
Book Citation Index-Social Sciences ve Humanities (BKCI-SSH)	5	1.70
Arts ve Humanities Citation Index (A&HCI)	1	0.34

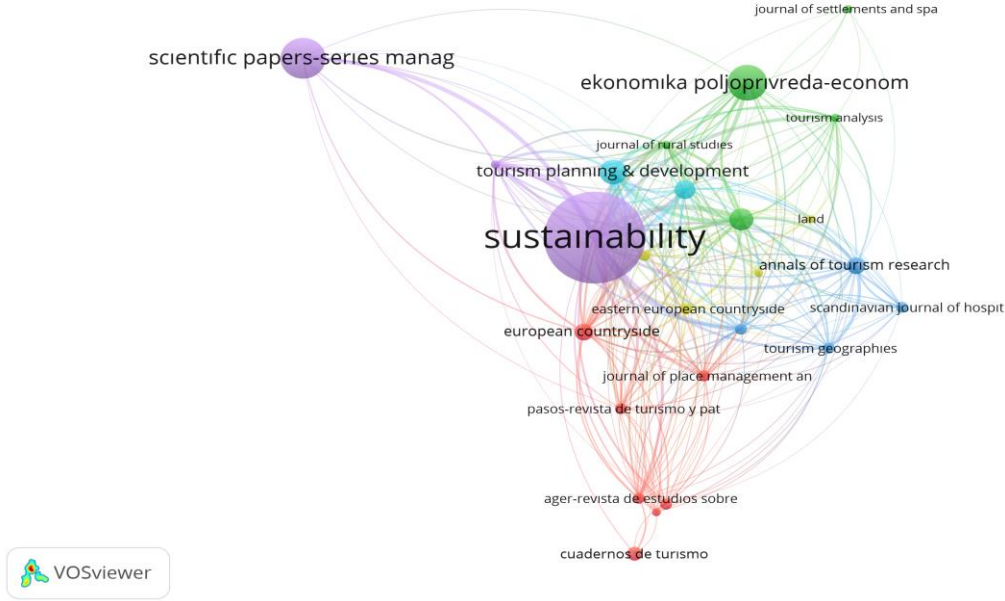
Tablo 11. Çalışmaların Tarandığı İndeksler

Tablo 10 ve Tablo 11 incelendiğinde, yayınların %46,44'ü (137 yayın) Emerging Sources Citation Index (ESCI), %38,64'ü (114) yayın Social Sciences Citation Index (SSCI), %22,37'ü (66 yayın) Science Citation Index Expanded (SCI-EXPANDED), %6,44'ü (19 yayın) Conference Proceedings Citation Index-Social Science ve Humanities (CPCI-SSH), %3,39'u (10 yayın) Conference Proceedings Citation Index-Science (CPCI-S), %1,70'i (5 yayın) Book Citation Index-Social Sciences ve Humanities (BKCI-SSH) ve %0,34'ü (bir yayın) Arts ve Humanities Citation Index (A&HCI) indekslerinde taranmaktadır. Çalışmaların bazılarının birden fazla indekste taranmasından dolayı sayıların toplamı çalışmada analize dâhil edilen 295 yayın sayısından fazladır.

Tablo 12. Çalışmaların Yayınlandığı İlk 10 Dergi

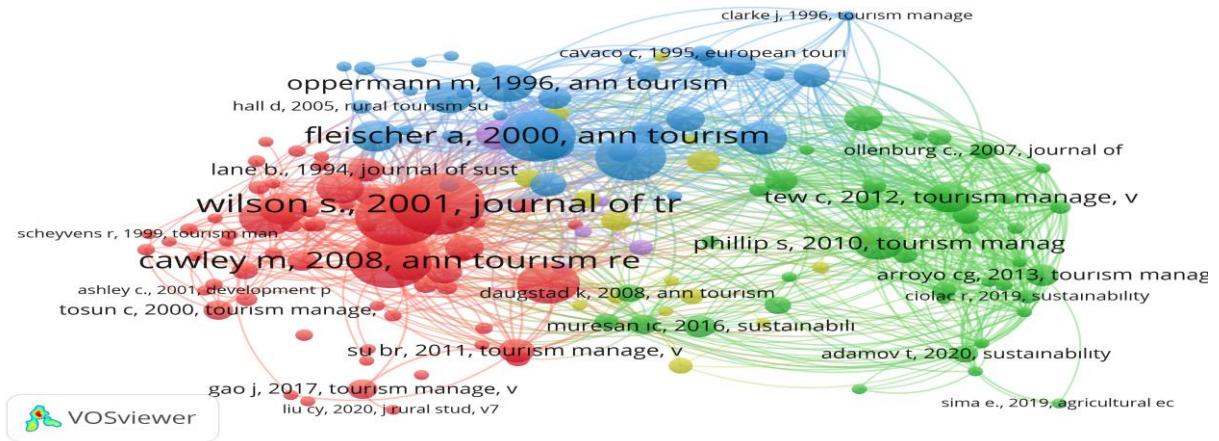
Kaynak	Doküman	Yüzde (%)	Atıf Sayısı
Sustainability	34	11.53	523
Scientific Papers Series Management Economic Engineering in Agriculture and Rural Development	15	5.09	22
Ekonomika Poljoprivreda Economics of Agriculture	13	4.41	54
Tourism Planning Development	9	3.05	71
Tourism Management	8	2.71	964
Journal of Rural and Community Development	7	2.37	27
Annals of Tourism Research	6	2.03	803
European Countryside	6	2.03	69
Cuadernos de Turismo	5	1.70	48
Ager Revista de Estudios Sobre Despoblacion Y Desarrollo Rural	4	1.36	5

Tablo 12'deki ilk 10 derginin döküman ve atıf sayıları incelendiğinde: Sustainability 34 dökümanla ilk sırada yer almaktadır. En fazla düğüm yani yuvarlak alanı ile (mor renk) Şekil 5'de görülmektedir. Daha sonra Scientific Papers Series Management Economic Engineering in Agriculture and Rural Development, Ekonomika Poljoprivreda Economics of Agriculture, Tourism Planning Development, Tourism Management, Journal of Rural and Community Development, Annals of Tourism Research, European Countryside, Cuadernos de Turismo ve Ager Revista de Estudios Sobre Despoblacion Y Desarrollo Rural yer almaktadır. Ancak atıf bakımından Tourism Management (964 atıf), Annals of Tourism Research (803 atıf) ve Sustainability (523 atıf) ile ilk üç sıradadır.

Şekil 5. Dergi Yayın Ağı Haritası

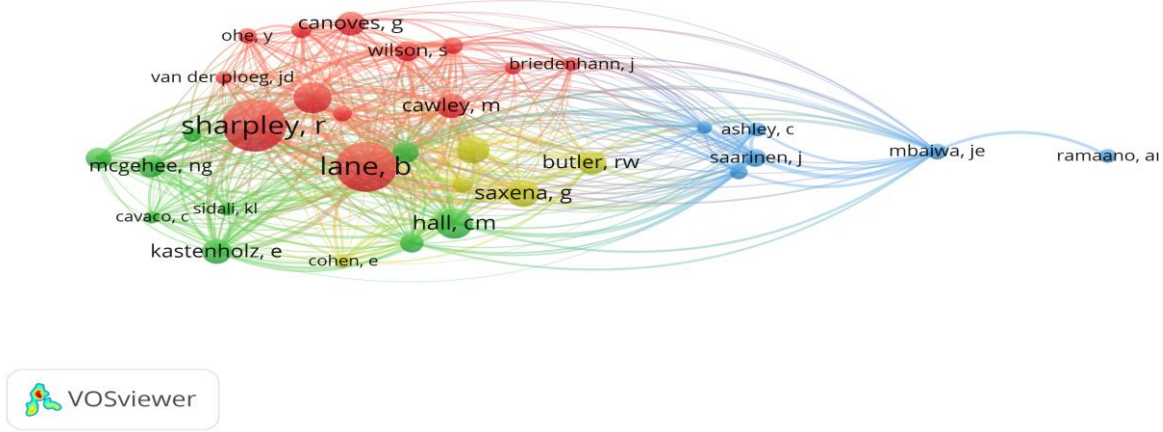
Çalışma kapsamında gerçekleştirilen bir diğer analiz, Şekil 5'deki dergi yayın ağı haritasıdır. Analiz, 140 kaynak içerisinde çalışma sayısı en az üç ve en az atıf sayısı üç olan çalışmaların kapsama alınmasıyla uygulanmıştır. Koşulu sağlayan 25 yayın kurumu seçilmiştir. Sonuçlar 25 kaynak, altı küme, 233 bağlantı ve 2883 toplam bağlantı gücü ile kırsal turizm ve kırsal kalkınma anahtar kelimeli turizm alanındaki yayınların VOSviewer programının kullanıldığı çalışmaların dergi yayın ağı haritası oluşturulmuştur. Sustainability dergisi hem yayın sayısı hem de aldıkları atıf bakımından yüksek rakamlara sahiptir. Buna göre diğer kaynaklarla karşılaştırıldığında Scientific Papers Series Management Economic Engineering in Agriculture and Rural Development dergisine atıf veren ve ondan atıf alan bağlantılı dergi olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Şekil 5'deki dergi yayın ağı haritasına göre (düğüm yani halkaların genişlikleri) en yüksek olan dergiler: Sustainability, Scientific Papers Series Management Economic Engineering in Agriculture and Rural Development, Ekonomika Poljoprivreda Economics of Agriculture, Tourism Planning Development, ve Tourism Management şeklinde sıralanmaktadır.

Şekil 6. Doküman Atıf Ağı Haritası

Çalışma kapsamında gerçekleştirilen bir diğer analiz, referans veya yazarların belirlenmesi amacıyla kullanılan ortak atıf analizidir. Çalışma kapsamında incelenen Web of Science veri tabanında dizinlenen ilgili akademik yayınlarda toplam 11322 atıf içerisinde bir yazarın aldığı minimum atıf sayısı için eşik sınır beş olarak belirlenmiştir. Şekil 6'da koşulu sağlayan 163 kaynak dört küme 4359 bağlantı ve 6941 toplam bağlantı gücü ile kırsal turizm ve kırsal kalkınma anahtar kelimeli turizm alanındaki yayınların VOSviewer programının kullanıldığı çalışmaların döküman ağı haritası oluşturulmuştur. Şekil 6'daki döküman atıf ağı haritası dökümanlar arasındaki ilişkiye bakıldığında her biri bir yazar gösteren büyük halkaların birbirleri ile bağlantısı olan geniş bir ağ yapısı sergilediği ifade edilebilir. Bu halkaların büyüklüğü araştırmadaki dökümanlarda ilgili yazarın adının daha fazla geçtiğini ifade edilmektedir. Özellikle kırmızı, mavi ve yeşil halka içerisindeki düğümlerin büyüklükleri,

yoğunlukları ve aralarındaki yakınlıkla kendi aralarında sıklıkla ilişkide olduğunu ve yüksek bağlantı kuvvetlerini göstermektedir. Halka içindeki iki yazar arasında çizgi ne kadar kalınsa, bu iki yazarın daha fazla birlikte çalıştığı ifade edilir. Şekil 6'da görüldüğü üzere alana en fazla katkı sağlayan araştırmacılar sırasıyla Wilson, 2001, Journal of Travel Research, Lane, 1994, Journal of Sustainable Tourism, Sharpley, 2002, Tourism Management, Lane, 2005, Sustainable Tourism ve Fleischer, A. 2000, Annals of Tourism Research olduğu belirlenmiştir.

Şekil 7. Yazar Atıf Ağı Haritası

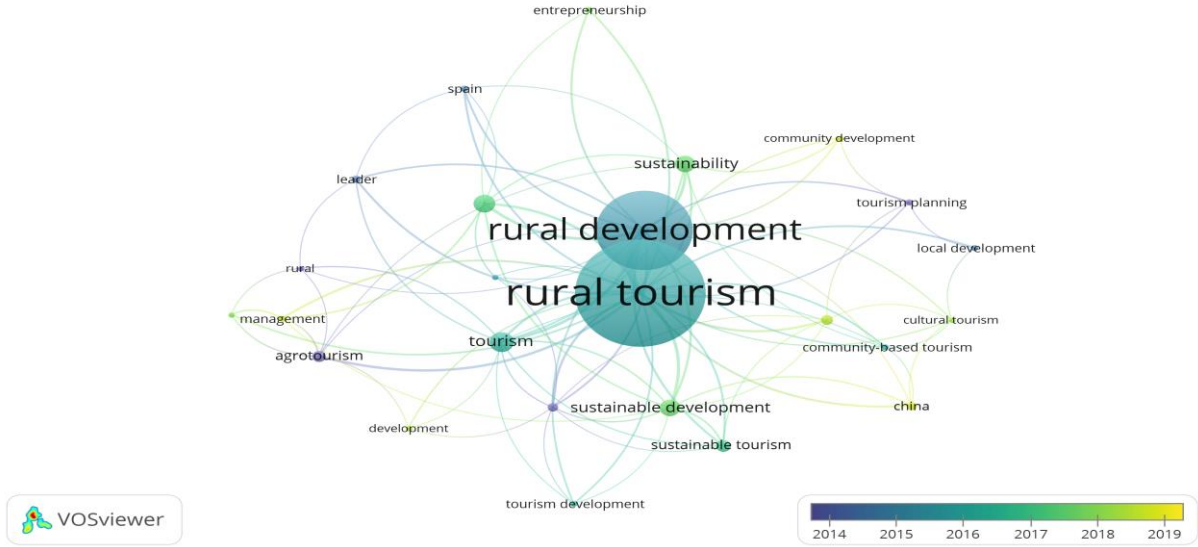
Çalışma kapsamında gerçekleştirilen yazar atıf ağı analizinde (Şekil 7) bu araştırma kapsamındaki uygulamaya için analiz birimi yazar olarak seçilmiştir. 295 yayın için toplam 675 yazar ve ortalama 2.29 yayın sonucuna ulaşılmıştır. Bir yazarın aldığı minimum atıf sayısı için eşik sınır 20 olarak belirlenmiş, 8141 atıf koşulu sağlayan 33 araştırmacıya ulaşılmıştır. Sonuçlar 33 kaynak, dört küme, 435 bağlantı ve 4111 toplam bağlantı gücü ile kırsal turizm ve kırsal kalkınma anahtar kelime turizm konulu yayınların VOSviewer programının kullanıldığı çalışmaların yazar atıf ağı haritası oluşturulmuştur. Kırmızı, yeşil, sarı ve mavi renkte kümeleştikleri ve kırmızı renkteki düğümlerin yani çemberlerin daha büyük olduğu görülmektedir. Bu renk kümesi içerisindeki yazarlar birbirleri ile daha sıklıkla atıf almakta olup diğerlerine de daha fazla atıf vermektedir. Şekil 7'de görüldüğü üzere alana en fazla katkı sağlayan araştırmacılar; Sharpley, Lane, Saxena, Hall, Kastenholz, Bramwell, Fleisher, Cawley ve Getz şeklinde sıralanabilir.

Tablo 13. En Fazla Tekrar Eden İlk 10 Anahtar Kelime ve Bağlantı Uzunluğu

Anahtar Kelime	Tekrar Sayısı	Toplam bağlantı uzunluğu
Kırsal turizm	158	211
Kırsal kalkınma	112	172
Turizm	23	47
Sürdürülebilir kalkınma	18	37
Kırsal bölge turizmi	20	36
Sürdürülebilirlik	18	33
Kırsal alan	9	20
Tarım turizmi	12	20
Sürdürülebilir turizm	13	19
Sürdürülebilir kırsal kalkınma	10	13

Çalışmanın birlikte bulunma ve yazar anahtar sözcük kavram birlikteliği, anahtar sözcük analiz biriminde gerçekleştirilmiş olup sonuçlar Şekil 8'deki gibi haritalandırılmıştır. 295 çalışmada toplam 797 anahtar sözcük bulunduğundan daha anlamlı sonuçlar elde edebilmek amacıyla bir kısıtlamaya gidilmiş, bu bağlamda en az üç defa birlikte görülme koşulu seçilmiştir. Bu koşulu sağlayan toplam 59 terim içerisinde en sık görülen kavramlar aşağıdaki (Şekil 8) anahtar sözcük birlikteliği yer almaktadır. Sonuçlar 25 kaynak, beş küme, 88 bağlantı ve 301 toplam bağlantı gücü ile kırsal turizm ve kırsal kalkınma anahtar kelimeleri ile turizm alanındaki yayınların VOSviewer programının kullanıldığı çalışmaların anahtar sözcük birlikteliği yoğunluk haritası oluşturulmuştur. Yayınlar da kullanılan anahtar sözcük birlikteliği sıklığı en yoğun olan kavramların merkezden dışa doğru verildiği yoğunluk haritası incelendiğinde sırasıyla kırsal turizm, kırsal kalkınma, turizm,

sürdürülebilir kalkınma, kırsal bölge turizmi, sürdürülebilirlik, kırsal alan, tarım turizmi, sürdürülebilir turizm ve sürdürülebilir kırsal kalkınma kavramların daha sık kullanıldığı belirlenmiştir. İlk on anahtar kelimenin tekrar etme sayıları ve toplam bağlantı uzunlukları Tablo 13’de verilmiş olup anahtar kelimeler bağlantı uzunluklarına göre sıralanmıştır. Kırsal turizm (rural tourism) kelimesi 211 toplam bağlantı gücüne sahip ve 158 sıklıkla tekrar etmiştir. Aynı şekilde ikinci sırada kırsal kalkınma (rural development) kelimesi 172 toplam bağlantı uzunluğu ve 112 sıklıkla tekrar etmiştir. Şekil 8’de anahtar sözcük birlikteliği yoğunluk haritasında en sıklıkla tekrar eden kelimeler koyu yeşil renkle gösterilmiştir. Kelimeler arasındaki mesafe ne kadar bir birlerine yakınsa aralarındaki bağ da o kadar yüksektir (van Eck ve Waltman, 2013). İki anahtar kelimenin kullanılma oranı ne kadar fazla ise söz konusu anahtar kelimeler arasında o denli kuvvetli bir ilişki olduğu düşünülmektedir (Chen vd., 2016). Bu noktadan hareketle kırsal turizm ve kırsal kalkınma arasındaki ilişki bağı yüksek ve sıklıkla tekrar eden kelimelerdir.

Şekil 8. Anahtar Sözcük Birlikteliği

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Kırsal turizm büyük ölçüde, ülkeler ve kıtalar arasında farklı bir doğaya sahip olup, yerel bir olgudur (Gartner, 2004; Sharpley ve Roberts, 2004; Gao vd., 2009). 1970’li yılların sonlarında ortaya çıkan ve dünya geneline hızlı bir şekilde yayılan kırsal turizm, ekonomik çeşitlendirilmeden yoksun kırsal alanların sürdürülebilir kalkınmasına katkıda bulunabilecek bir araç konumundadır. Kırsal alanlar, stresli kentsel yaşamdan uzak, kırsal kültürü, kırsal toplum insanlarını öğrenip deneyimleyebileceği tatil ortamlarına yönelik artan talep, kırsal turizmi kırsal kalkınma için etkili bir strateji haline getirmiştir (Singhania vd., 2022). Kırsal turizm ve kırsal kalkınma kavramları ile alakalı turizm alanında yayınların artışta olduğu ve akademisyenlerin kırsal turizme önem verdiği sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Bu çalışmada kırsal turizm ve kırsal kalkınma anahtar kelimeleri ile ilgili turizme ilişkin yayınların çeşitli ölçütler çerçevesinde incelenmesi ve alanyazına dair bütüncül bir bakış açısının kazandırılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, Web of Science veri tabanında tarama gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında olduğu değerlendirilen 295 adet çalışmaya ulaşılmıştır. Bu çalışmaların bibliyometrik verileri Web of Science veri tabanından temin edilerek çevrimiçi faaliyet gösteren VOSviewer yazılımı yardımı ile analize tabi tutulmuştur. Bulgulara göre kırsal turizm ve kırsal kalkınma anahtar kelimeleri ile turizm alanındaki ilk yayın 1994 yılında yayınlanmıştır. Yayınların yıllar itibarıyla dalgalanmalar gösterdiği tespit edilmiştir, ancak atf sayısı (2018 yılı hariç) sürekli olarak artmıştır. Bu alandaki çalışmaların en fazla olduğu 2022 yılıdır ve aynı yılda en yüksek 914 olan atf sayısına ulaşılmıştır.

Literatürde çalışma konusunu ele alan Singhania vd. (2022) yaptıkları bir çalışmaya rastlanılmış olmakla birlikte, çalışmalar karşılaştırılınca gerek veri setlerinde gerekse kısıtlamalarda farklılıklar mevcuttur. Bu çalışma, ulusal yazında kırsal turizm ve kırsal kalkınma ile ilgili turizm çalışmalarını ağ analizi ile kapsamlı bir şekilde inceleyen ve görsel olarak haritalandıran ilk girişimlerden biri olması nedeniyle literatüre katkısı önemlidir.

Çalışmanın yayınlandığı dergiler göz önüne alındığında 140 farklı derginin olması kırsal turizm ve kırsal kalkınmanın oldukça popüler bir konu olduğunu ve editörler tarafından rağbet gördüğünü gözler önüne sermektedir. Bu araştırma kapsamında ön plana çıkan çalışmalar; Sharpley (2002), Sharpley ve Vass (2006), Gao ve Wu (2017), MacDonald ve Jolliffe (2003), Cawley ve Gillmor (2008), Fleischer ve Felsenstein (2000), Saxena vd. (2007), Sidali vd. (2015), Saxena ve Ilbery (2008) ve Yang vd. (2021) tarafından gerçekleştirilen yayınlardır. Bu konuda ileriye dönük çalışma gerçekleştirecek olan araştırmalara bu çalışmaları incelemeleri önerilebilir. Hatta en fazla atıf alan ilk on çalışmanın yayınlandığı *Tourism Management* ve *Annals of Tourism Research* gibi etki değeri yüksek olan dergilerde yayınlanması konunun ne kadar özgün ve önemli olduğuna da işaret etmektedir. İmpact faktörü yüksek olan dergilerinde araştırmacılar tarafından incelenmesi önerilebilir. Aynı şekilde farklı coğrafyadaki çok farklı üniversiteler tarafından katkı sağlanması konunun önemini göstermektedir. Yayınların kaynak ülkeleri incelendiğinde, 61 farklı ülkeden bu konudaki çalışmalara katkı yapıldığı tespit edilmiştir ve bu ülkeler arasında İspanya, Romanya, Çin İtalya, Sırbistan, Amerika ön plana çıkmıştır. Türkiye ise sağladığı yayın bakımından 11. sıradadır.

Anahtar kelime analizlerine bakıldığında ise kırsal turizm, kırsal kalkınma, turizm, sürdürülebilir kalkınma, kırsal bölge turizmi, sürdürülebilirlik, kırsal alan, tarım turizmi, sürdürülebilir turizm ve sürdürülebilir kırsal kalkınma kavramların sıklıkla tercih edildiği sonucuna ulaşılmıştır. İncelemeye tabi tutulan çalışmalarda en az sıklıkla kullanılan anahtar kelimeler olarak; entegre kırsal kalkınma, yerel yönetim, eko-bio turist paketleri, sarı nehir havzası, teknik verimlilik, tedarik, kaplıcalar, çorap örmek ve Sarein turist bölgesi konuları gelecekteki çalışmalar için yol gösterici olabilir. Çalışmada en verimli yazarlar, en üretken dergiler, en fazla katkıda bulunan kurumlar ve ülkeler ile anahtar kelimelerin belirlenmesi teorik bir katkı olarak değerlendirilebilmekte ve gelecek araştırmacılar için yol gösterebilmektedir. Ayrıca, kırsal turizmin sürdürülebilir olması, başarıyı sürdürme gerekliliği tartışmasına katkı sağlar.

Bu çalışma kırsal turizm alanında güncel olan araştırma konularının ve literatürdeki boşlukların belirlenmesine, kırsal turizme ilişkin plan ve politikaların geliştirilmesine ve yönetilmesine yardımcı olabilir. Ayrıca kırsal turizm ve kırsal kalkınma alanında ileriye dönük gerçekleştirilecek çalışmaların farklı disiplinlerde faaliyet gösteren araştırmacılar tarafından da kaleme alınmasının ilgili alana çok daha kapsamlı ve nitelikli katkı sağlayacağını söylemek mümkündür.

Kaynaklar

- Aghaei Chadegani, A., Salehi, H., Md Yunus, M., Farhadi, H., Fooladi, M., Farhadi, M. & Alebrahim, N. (2013). A Comparison Between Two Main Academic Literature Collections: Web of Science and Scopus Databases. *Asian Social Science*, 9(5), 18-26.
- Akgöl, Y. & Ayazlar, G. (2021). Turizm ve Festival İlişkinine Yönelik Araştırmaların Bibliyometrik Haritalandırılması (1975-2020). *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 1369-1387.
- Al, U. & Coştur, R. (2007). Türk Psikoloji Dergisi'nin Bibliyometrik Profili. *Türk Kütüphaneciliği*, 21(2), 142-163.
- Alp, G. & Çevik Ünlü, B. (2019). Turizm ve Suç İlişkinin Bibliyometrik Haritalama ile İncelenmesi. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(2), 213-228.
- Andres, A. (2009). *Measuring Academic Research: How to Undertake a Bibliometric Study*. Elsevier: Amsterdam, The Netherlands.
- Arslan, E. (2022a). Sosyal Bilim Araştırmalarında Vosviewer ile Bibliyometrik Haritalama ve Örnek Bir Uygulama. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 33-56.
- Arslan, N. (2022b). Uluslararası Alan İndekslerinde Göç Yazırına İlişkin Bibliyometrik Bir Analiz. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (41), 571-600.
- Aydın, O. (2012). AB'de Kırsal Turizmde İlk 5 Ülke ve Türkiye'de Kırsal Turizm. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14(23), 39-46.
- Baykal, F. (2021). Avrupa'nın Uzak Dağlık Alanlarında Kırsal Turizm ve Kazanılan Deneyimler. *Uluslararası Kırsal Turizm ve Kalkınma Dergisi*, 5(1), 33-49.
- Bozkurt Ö. Ç. & Çetin A. (2016). Girişimcilik ve Kalkınma Dergisinin Bibliyometrik Analizi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 11(2), 229-263.

- Bozkurt, İ., Deniz, G. & Günden, Y. (2022). A Bibliometric Analysis of Publications Within the Scope of Cultural Heritage Tourism and Digitalization. *Neveşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, Dijitalleşme, Özel Sayısı*. 166-184.
- Buladi Çubukcu, B. & Topçuoğlu, Ö. (2023). Turizm Sektöründe Dijitalleşme ve Verimlilik İlişisini İnceleyen Akademik Araştırmaların Bibliyometrik Analizi. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 58(1), 598-610.
- Cawley, M. & Gillmor, D. A. (2008). Integrated Rural Tourism: Concepts and Practice. *Annals of Tourism Research*, 35(2), 316-337.
- Chen, X., Chen, J., Wu, D., Xie, Y. & Li, J. (2016). Mapping the Research Trends by Co-Word Analysis Based on Keywords from Funded Project. *Procedia Computer Science*, 91, 547-555.
- Çavuşgil Köse, B. (2020). Turizm ve Covid-19: Bir Bibliyometrik Analiz Yaklaşımı. *Journal of Humanities and Tourism Research*, (Special Issue 5), 99-111.
- Çeken, H., Karadağ, L. & Dalgın, T. (2007). Kırsal Kalkınmada Yeni Bir Yaklaşım Kırsal Turizm ve Türkiye'ye Yönelik Teorik Bir Çalışma. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 8(1), 1-14.
- Çeken, H., Uçar, M. & Dalgın, T. (2012). Kırsal Turizmin Gelişimi Konusunda Yerel Halkın Algıları: Fethiye Yöresi Örneği. *Turizm ve Araştırma Dergisi*, 1(1), 4-28.
- Çuhadar, M., Aşıroğlu, B. & Isayeva Aksoy, S. (2021). Turizmde Göz İzleme Alanında Gerçekleştirilen Çalışmalara Yönelik Literatür Analizi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 9(4), 3036-3063.
- Çuhadar, M., Ongun, U. & Topsakal, Y. (2022). Kültürel Miras ve Dijitalleşme Konusunda Yayınlanmış Çalışmaların Bibliyometrik Analizi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 10(4), 3418-3443.
- Dasgupta, P., J. F. Morton, D. Dodman, B. Karapinar, F. Meza, M. G. Rivera-Ferre, Toure Sarr, A. & Vincent, K. E. (2014). Rural Areas in: *Climate Change 2014: Impacts, Adaptation, and Vulnerability. Part A: Global and Sectoral Aspects. Contribution of Working Group II To The Fifth Assessment Report of The Intergovernmental Panel on Climate Change* [Field, C. B., V. R. Barros, D. J. Dokken, K. J. Mach, M. D. Mastrandrea, T. E. Bilir, M. Chatterjee, K. L. Ebi, Y. O. Estrada, R. C. Genova, B. Girma, E. S. Kissel, A. N. Levy, S. MacCracken, P. R. Mastrandrea & L. L. White (Eds.)]. (Pp. 613-657), Cambridge University Press, Cambridge, United Kingdom and New York, NY, USA.
- Demircioğlu, G. (1993). Kırsal Turizm Nedir?, *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 11(5), 8-10.
- Dönbak, E., R. (2020). Kültür ve Turizm Araştırmalarının Bilim Haritalama Teknikleri ile Bibliyometrik Analizi. *Journal of Travel and Tourism Research*, 17, 52-78.
- Emekli, G., Südaş, İ. & Soykan, F. (2007). Göç, Kırsal Kalkınma-Kırsal Turizm ve Türkiye. 38. *Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi* 10-15 Eylül 2007 Ankara, Türkiye.
- Ersoy, A. (2022). Turizm ve Covid-19: Uluslararası Alanyazın Üzerine Bibliyometrik Bir Analiz. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 32(3), 1067-1080.
- Fang, Y., Yin, J. & Wu, B. (2018). Climate Change and Tourism: A Scientometric Analysis Using Citespace. *Journal of Sustainable Tourism*, 26(1), 108-126.
- Fleischer, A. & Felsenstein, D. (2000). Support for Rural Tourism: Does it Make a Difference?. *Annals of Tourism Research*, 27(4), 1007-1024.
- Gao, J. & Wu, B. (2017). Revitalizing Traditional Villages Through Rural Tourism: A Case Study of Yuanjia Village, Shaanxi Province, China. *Tourism Management*, 63, 223-233.
- Gao, S., Huang, S. & Huang, Y. (2009). Rural Tourism Development in China. *International Journal of Tourism Research*, 11, 439-450.
- Gartner, W., C. (2004). Rural Tourism Development in the USA. *International Journal of Tourism Research* 6(3), 151-164.
- Goodman, D. & Deis, L. (2005). Web of Science (2004 Version) and Scopus. *The Charleston Advisor*, 6(3), 5-21.
- Güney, İ. & Somuncu, M. (2020). Turizm Coğrafyasında Yeni Eğilimler: Bibliyometrik Göstergeler Üzerinden Bir Ağ Analizi. *Ege Coğrafya Dergisi*, 29(2), 297-319.
- Hill, B. (1993). *The Future of Rural Tourism*. Washington DC: Department of Parks and Recreation.

- Kazak, M. & Kazak, G. (2023). Sağlık Turizmi Alanında Yapılan Çalışmalarının Vosviewer İle Bibliyometrik Analizi, *Journal of Healthcare Management and Leadership (JOHMAL)*, (1), 34-45.
- Khalil, G. M. & Crawford, C. A. G. (2015). A Bibliometric Analysis of Us-Based Research on the Behavioral Risk Factor Surveillance System. *American Journal of Preventive Medicine*, 48(1), 50-57.
- Kozak, N. (2001). Türkiye'de Turizm Pazarlaması Literatürünün Gelişim Süreci: 1972-1999 Yılları Arasında Hazırlanmış Lisansüstü Tez Çalışmaları Üzerine Biyo-Bibliyografik Bir İnceleme. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 12(1), 26-33.
- Köseoğlu, M. A., Okumuş, F., Putra, E. D., Yıldız, M. & Doğan, I. C. (2019). Conceptual Structure of Lodging-Context Studies: 1990-2016. *Journal of Hospitality and Tourism Research*, 43(4), 573-594.
- Kuter, N. & Ünal, H., E. (2013). Kırsal Kalkınmada Kırsal Turizmin Önemi. *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 13(2), 192-201.
- Lane, B., Kastenholz, E. & Carneiro, M. J. (2022). Rural Tourism and Sustainability: A Special Issue, Review and Update for the Opening Years of the Twenty-First Century. *Sustainability*, 14, 6070.
- López-Bonilla, J., M. & López-Bonilla, L., M. (2021). Leading Disciplines in Tourism and Hospitality Research: A Bibliometric Analysis in Spain. *Current Issues in Tourism*, 24(13), 1880-1896.
- López-Sanz J., M. Penelas-Leguía A, Gutiérrez-Rodríguez, P. & Cuesta-Valiño, P. (2021). Rural Tourism and the Sustainable Development Goals, A Study of the Variables That Most Influence The Behavior of the Tourist. *Front. Psychol.* 12:722973.
- Macdonald, R. & Jolliffe, L. (2003). Cultural Rural Tourism: Evidence From Canada. *Annals of Tourism Research*, 30(2), 307-322.
- Moral Munoz, J. A., Herrera Viedma, E., Santisteban Espejo, A. & Cobo, M. J. (2020). Software Tools for Conducting Bibliometric Analysis in Science: An Up to Date Review. *El Profesional De La Informacion*, 29(1), 1-20.
- OECD, (1994). *Tourism Strategies and Rural Development*, Paris. <https://www.oecd.org/-/Industry/Tourism/2755218.pdf>. (erişim tarihi: 15/07/2023).
- Okumus, B., Koseoglu, M. A. & Ma, F. (2018). Food and Gastronomy Research in Tourism and Hospitality: A Bibliometric Analysis. *International Journal of Hospitality Management*, 73, 64-74.
- Özay, Z. & Köroğlu, A. (2022). Gençlik Turizmi Çalışmalarının Bibliyometrik Analizi ve Görselleştirilmesi. *Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel*, 5(4), 1337-1352.
- Park, D. B. & Yoon, Y. S. (2009). Segmentation by Motivation in Rural Tourism: A Korean Case Study. *Tourism Management*, 30(1), 99-108.
- Ramos-Rodriguez, A., R. & Ruiz-Navarro, J. (2004). Changes in the Intellectual Structure of Strategic Management Research: A Bibliometric Study Of The Strategic Management Journal, 1980-2000, *Strategic Management Journal*, 25, 981-1004.
- Saxena, G., & Ilbery, B. (2008). Integrated Rural Tourism-A Border Case Study. *Annals of Tourism Research*, 35(1), 233-254.
- Saxena, G., Clark, G., Oliver, T. & Ilbery, B. (2007). Conceptualizing Integrated Rural Tourism. *Tourism Geographies*, 9(4), 347-370.
- Sharpley, R. (2002). Rural Tourism and the Challenge of Tourism Diversification: The Case of Cyprus. *Tourism Management*, 23(3), 233-244.
- Sharpley, R. & Roberts, L. (2004). Rural Tourism-10 Years on. *International Journal of Tourism Research*, 6(3), 119-124.
- Sharpley, R. & Vass, A. (2006). Tourism, Farming and Diversification: An Attitudinal Study. *Tourism Management*, 27, 1040-1052.
- Sharpley, R., Sharpley, J. & Page, S. (1997). *Rural Tourism: An Introduction*. London: International Thomson Publishing.
- Sidali, K. L., Kastenholz, E. & Bianchi, R. (2015). Food Tourism, Niche Markets and Products in Rural Tourism: Combining the Intimacy Model and the Experience Economy as a Rural Development Strategy. *Journal of Sustainable Tourism*, 23(8-9), 1179-1197.

- Singhania, O., Kumar Swain, S. & George, B. (2022). Interdependence and Complementarity Between Rural Development and Rural Tourism: A Bibliometric Analysis. *Rural Society*, 31(1), 15-32.
- Sinkovics, N. (2016). Enhancing the Foundations for Theorising Through Bibliometric Mapping. *International Marketing Review*, 33(3), 327-350.
- Şahin, G., & Akova, O. (2023). Turizm ve Çocuk İlişkisi: Turizm ile Çocuğu İlişkilendiren Çalışmalara Yönelik Bibliyometrik Bir Değerlendirme. *Uluslararası Beşeri ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi*, 7(1), 34-50.
- Şakar, G. D. & Cerit, A. G. (2013). Uluslararası Alan İndekslerinde Türkiye Pazarlama Yazını: Bibliyometrik Analizler Ve Nitel Bir Araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 27(4), 37-62.
- Tang, L. (2017). The Overview of the Origin and Research of Rural Tourism Development. *7th International Conference on Management, Education, Information and Control (MEICI 2017)*, 448-452.
- Tekeli, M., Kırıcı Tekeli, E. & Kemer, E. (2022). Turizm ve Hizmet Robotları: Görsel Haritalama Tekniği ile Bibliyometrik Bir Analiz. *Journal of New Tourism Trends (JOINNTT)*, 3(1), 22-38.
- Uyar, A., Kılıç, M. & Köseoğlu, M. A. (2020). Exploring the Conceptual Structure of the Auditing Discipline Through Co- Word Analysis: An International Perspective. *International Journal of Auditing*, 24(1), 53-72.
- Van Eck, N., J. & Waltman, L. (2022). *Vosviewer Manual Version 1.6.18. CWTS Meaningful Metrics. CWTS Meaningful Metrics. Universiteit Leiden*, erişim adresi: https://www.vosviewer.com/documentation/manual_vosviewer_1.6.18.pdf (erişim tarihi: 15.07.2023).
- Van Eck, N. J. & Waltman, L. (2007). VOS: A New Method for Visualizing Similarities Between Objects. In: (Eds: Decker, R. ve Lenz, H. J.) *Advances in Data Analysis. Studies in Classification, Data Analysis, and Knowledge Organization*. Springer, Berlin, Heidelberg.
- Van Eck, N. J. & Waltman, L. (2010). Software Survey: Vosviewer, a Computer Program for Bibliometric Mapping. *Scientometrics*, 84(2), 523-538.
- Van Eck, N. J., & Waltman, L. (2013). *Vosviewer Manual*. Leiden: Univeristeit Leiden, 1(1), 1-53.
- Yang, C. & Xiu, Q. (2023). A Bibliometric Review of Education for Sustainable Development, 1992-2022. *Sustainability*, 15, 10823.
- Yang, J., Yang, R., Chen, M., H., Su, C., H., J., Zhi, Y. & Xi, J., (2021). Effects of Rural Revitalization on Rural Tourism. *Journal Hospitality Tourism Management*, 47, 35-45.
- Yılmaz, G. & Şahin Yılmaz, A. (2023). Şarap Turizmi Araştırmalarına Bütüncül Bir Bakış: Ağ Analizi ile Haritalandırma. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 11(2), 1621-1640.
- Zupic, I., & Čater, T. (2015). Bibliometric Methods in Management and Organization. *Organizational Research Methods*, 18(3), 429-472.

Çıkar çatışması:

Yazarın bildirecek bir çıkar çatışması yoktur.

Hibe / Finansal Destek:

Yazar bu çalışmanın herhangi bir finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Etik Kurul Onayı:

Çalışmada kullanılan araştırma yöntemi, etik kurul izni gerektirmediği için onay alınmamıştır.